

www.ketab.ir

... مارک گلرنتز: ترجمه‌ی پویان روحی ...

... کانون: ۳۲

سرچشمه‌های فرم معماری

سرشناسه: گلرنتز، مارک، ۱۹۵۱ م

Gelernter, Mark

عنوان و نام پدیدآور: سرچشمه‌های فرم معماری، تاریخ انتقادیِ تئوریِ طراحی / نوشته‌ی مارک گلرنتز / ترجمه‌ی

پویان روحی

مشخصات نشر: تهران: نشر گیلگمش، ۱۴۰۱

مشخصات ظاهری: ۴۳۶ ص

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۵۸-۴۲-۶

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Sources of architectural form: a critical history of western design theory, c1995

عنوان دیگر: تاریخ انتقادیِ تئوریِ طراحی

موضوع: معماری--طراحی--تاریخ

Architectural design--History

شناسه‌ی افزوده: روحی، پویان، ۱۳۵۹، مترجم

رده‌بندی کنگره: NA۲۷۵۰

رده‌بندی دیویی: ۷۲۰/۱۲۰

شماره‌ی کتاب‌شناسی ملی: ۸۹۸۸۵۱۳

اطلاعات رکورد کتاب‌شناسی: فیبا

نشر گیلگمش: ناشر کتاب‌های هنر خانواده‌ی فرهنگی چشمه

سرچشمه‌های فرم معماری
- تاریخ انتقادی تئوری طراحی -
مارک گلرنتز
ترجمه‌ی پویان روحی

ویراستار: مهتاسید جوادی
مدیر هنری: سعید فروتن

همکاران آماده‌سازی: ناهید شادیده، سارا علاءالدینی

لینوگرافی: باختر

چاپ: نقش ایران

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

چاپ اول: زمستان ۱۴۰۱، تهران

ناظر فنی چاپ: یوسف امیرکیان

حق چاپ و انتشار محفوظ و مخصوص نشر گیلگمش است.

هرگونه اقتباس و استفاده از این اثر مشروط به دریافت اجازه‌ی کتبی ناشر است.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۸۵۸-۴۲-۶

قیمت: ۲۳۰۰۰۰ تومان

دفتر مرکزی نشر چشمه، تهران، خیابان کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه‌ی چهارم، پلاک ۲، تلفن: ۸۸۳۳۳۶۰۰ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کریم‌خان: تهران، خیابان کریم‌خان زند، نشانی میرزای شیرازی، شماره‌ی ۱۰۷، تلفن: ۸۸۹۰۷۷۶۶ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کوروش: تهران، بزرگراه ستاری شمال، نشانی خیابان پیامبر مرکزی، مجتمع تجاری کوروش، طبقه‌ی پنجم، پلاک ۲، تلفن: ۴۴۹۷۱۹۸۹ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی آرن: تهران، شهرک قدس (غرب)، بلوار فرحزادی، ترسیده، مرکز کارگزاران، خیابان حافظ، نشانی بابل: بابل، خیابان مدرس، نشانی مدرس ۲۱، مرکز خرید پلازا، طبقه‌ی ۳، واحد ۳۱۱، تلفن: ۴۴۴۲۳۰۷۱-۲ (۰۱۱) — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی کارگر: تهران، خیابان کارگر شمالی، تقاطع بزرگراه شهید گمنام، کوچه‌ی چهارم، پلاک ۲، تلفن: ۸۸۳۳۳۵۸۳ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی جم: تهران، نیاوران، جماران، مجتمع تجاری جم‌سنتر، طبقه‌ی دوم، پلاک ۱۱، تلفن: ۲۶۴۵۰۸۷۲ — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی دلشدگان: مشهد، بلوار وکیل آباد، بین وکیل آباد هجده و بیست (بین هفت تیر و هنرستان)، پلاک ۳۸۶، تلفن: ۳۸۶۷۸۵۸۷ (۰۵۱) — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی رشت: رشت، خیابان معلم، میدان سرگل، ابتدای کوچه‌ی هفدهم، تلفن: ۲۱۴۹۸۴۸۹ (۰۹۰) — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی البرز: کرج، عظیمیه، بلوار شریعتی، مرکز تجاری فرهنگی مهراد مال، طبقه‌ی پنجم، تلفن: ۳۵۷۷۷۵۰۱ (۰۲۶) — کتاب‌فروشی نشر چشمه‌ی دانشگاه: تهران، خیابان انقلاب، رویه‌روی دانشگاه تهران، بین فخر رازی و دانشگاه، پلاک ۱۲۰۶.

www.cheshmeh.ir

cheshmehpublication

cheshmehpublication

تلفن پخش کتاب چشمه: ۷۷۷۸۸۵۰۲

۱۱	مقدمه‌ی مترجم
۱۵	سیاس‌گزاری
۱۸	یک. پیش‌گفتار
۱۹	مسئله‌ی اصلی تئوری طراحی
۲۲	تئوری‌های فرم
۴۳	یک پارادوکس در تئوری‌های طراحی غرب
۵۲	مسئله‌ی سوژه - ایزه
۶۴	دو. دنیای باستان
۶۵	سرچشمه‌های تئوری طراحی و آموزش
۷۶	انقلاب در فلسفه‌ی یونان
۷۷	کیهان‌شناسی یونانی جدید
۹۷	ویتروویوس
۱۰۶	سه: قرون وسطی

- ۱۰۷ گذار از [اندیشه‌ی] سکولار به [اندیشه‌ی] الاهی
- ۱۱۴ تئوری هنر و معماری قرون وسطی
- ۱۲۰ فلسفه‌ی مدرسی
- ۱۲۸ آموزش در انجمن‌های صنفی و دانشگاه‌ها
- ۱۳۶ چهار: رنسانس
- ۱۳۷ احیای ایده‌های باستانی
- ۱۴۳ تئوری هنر در رنسانس پیشرفته
- ۱۵۲ زیاده‌روی‌های منریسم
- ۱۶۱ آکادمی‌های هنر جدید
- ۱۶۸ پیدایش علم پوزیتیویست
- ۱۷۲ پنج: باروک
- ۱۷۳ دوگانگی‌های باروک
- ۱۷۴ خردگرایی و اهمیت خرد
- ۱۸۲ تجربه‌گرایی و اهمیت حواس
- ۱۹۲ تئوری هنر و معماری و آکادمی‌ها
- ۲۱۴ شش: روشنگری
- ۲۱۵ بنیان‌های انقلابی دنیای مدرن
- ۲۱۶ پوزیتیویسم و علوم جبرگرای جدید
- ۲۲۰ شورش رمانتیک
- ۲۳۵ نئوکلاسیسیسم و آکادمی‌ها
- ۲۴۷ امانوئل کانت و سنتز سوژه و ابژه
- ۲۵۶ هفت: قرن نوزده
- ۲۵۷ نسبت‌گرایی فلسفی و التقاط هنری
- ۲۶۰ کلاسیسیسم و مدرسه‌ی بوزار
- ۲۶۹ ایده‌آلیسم آلمانی، رمانتیسیسم و نئوگوتیک

۲۸۹	پوزیتویسم و جبرگرایی هنری
۲۹۶	گذار به انتزاع در هنر
۳۰۴	هشت: قرن بیست (۱)
۳۰۵	واکنش به نسبیّت‌گرایی در فلسفه
۳۱۳	سرچشمه‌های متعارض فرم معماری
۳۲۲	سرچشمه‌های متعارض فرم هنری
۳۳۰	ترکیب باوهاوس
۳۴۶	جنبش مدرن
۳۵۴	نه: قرن بیست (۲)
۳۵۵	مدرنیسم متأخر
۳۶۰	پوزیتویسم و طراحی محیطی
۳۶۷	ساختارگرایی
۳۸۶	پست‌مدرنیسم و پساساختارگرایی
۴۰۴	یادداشت‌ها
۴۱۸	منابع
۴۲۸	نمایه

مقدمه‌ی مترجم

www.ketab.ir

عنوان اصلی کتابی که در دست دارید سرچشمه‌های فرم معماری: یک تاریخ انتقادی تنوری طراحی غرب است. این عنوان در برگردان فارسی کوتاه‌تر شد. در عین حال، برای آسانی تلفظ، «یک» حذف شد و عنوان کتاب به تاریخ تنوری طراحی تبدیل شد. هر مورخ، از درون لنز شخصی خود، و با پیش فرض‌ها و پیش زمینه‌های منحصر به فردش، به تاریخ نگاه می‌کند. به همین دلیل است که یک پژوهش تاریخی «یک» روایت از میان بی‌شمار روایت ممکن است.

از نیمه‌ی دوم قرن بیستم، و با شکل‌گیری برنامه‌های دکترادر دانشگاه‌های ایالات متحده و اروپا، تاریخ و تنوری به دو عنصر اصلی این برنامه‌ها تبدیل شدند. تاریخ پژوهش در رویدادهای گذشته، و مستندسازی و روایت آن‌هاست و تنوری اندیشه، باور، یا توصیفی که می‌تواند بنیانی برای یک کنش باشد. این کتاب یک تاریخ تنوری است. بنابراین، به بررسی زمانمند اندیشه‌های طراحی در طول تاریخ می‌پردازد. بازه‌ی زمانی این پژوهش از دوران پیش از تاریخ تا پایان دهه‌ی هشتاد میلادی است.

همان‌طور که نویسنده‌ی کتاب، مارک گیلرنتر، در ابتدای کتاب بیان می‌کند، تئوری طراحی دامنه‌ی گسترده‌ای از موضوعات را در بر می‌گیرد. اما مهم‌ترین و اصلی‌ترین این موضوعات فرم است. نویسنده، با دنبال کردن یک مسیر تاریخی، نشان می‌دهد که چه‌طور فرم هنری در هر دوره‌ای بازتاب دیدگاه‌های فلسفی و باورهای کیهان‌شناختی حاکم بر آن دوره بوده است. موقعیت هنرمند، در هر لحظه از تاریخ، توسط جهان‌بینی او در آن لحظه شکل گرفته و در نگاه او به فرم و تولید آن تأثیر مستقیم داشته است.

در معماری، پژوهش‌های تاریخی اندکی به زبان فارسی برگردانده شده‌اند. از آثار مهم تئوری نیز تعداد بسیار اندکی به فارسی برگردانده شده‌اند. اما در حوزه‌ی تمرکز این کتاب، که تاریخ تئوری است، تقریباً هیچ اثری به فارسی منتشر نشده است. امیدوارم این کتاب در ارتقای فرهنگ طراحی (به‌طور کلی) و معماری (به‌طور خاص) تأثیرگذار باشد.

با سپاس از سروناز غفاری که این کتاب را به من معرفی کرد.

لس آنجلس،

پاییز ۱۴۰۱

سیاس گزارى

www.ketab.ir

طراحی برای مهمی های بهیچ سراسر است. در آن راه را به یکی که برتری می کند. «...»
از فلسفه و دینی که در آن است؛ کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
در میان همه آن که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛

طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛

من برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛
طراحی برای کمالی که در آن است؛ و در آن است؛ و در آن است؛

www.ketab.ir

گره‌گشایی از بعضی سردرگمی‌های موجود در تئوری طراحی غرب به آن‌ها نیاز داشتیم در اختیارم گذاشت. علاوه بر این، پروفیسور ماسگروونه تنها استاد راهنمای من بود، بلکه بعدها از من خواست تا در مصور کردن تاریخ معماریِ سر بنیستر فلچر به او کمک کنم. زمانی که قدم در جای پای سر بنیستر می گذاشتم، درباره‌ی تاریخ چیزهای بسیار زیادی آموختم.

همین‌طور مایلم از پروفیسور نیوتن واتسون، مدیر سابق مدرسه‌ی بارتلت، بابت پشتیبانی همیشگی و دلسوزانه‌اش سپاس‌گزاری کنم. من از گفت‌وگوهای بسیاری که با پروفیسور مارتین سایمز درباره‌ی تفکرات آموزشی جدید داشتم لذت بردم. پروفیسور رابرت مکسول، پیش از رفتن به پرینستون، درک من از تأثیرات فرهنگ بر اندیشه‌ی معماری را گسترش داد. رابرت فیشر کمک کرد تا ویژگی‌های مثبت بوزار و ایده‌های آموزشی مدرن را درک کنم. من از گفت‌وگوهایی که با دکتر فیلیپ تیپور داشتم چیزهای زیادی یاد گرفتم. دانسته‌های او در زمینه‌ی تجربه‌های آموزشی در استودیوهای طراحی بسیار گسترده بود. دکتر مارک سوننارتون، با نگاه منحصر به فردش به تاریخ، نسخه‌های اولیه‌ی این کتاب را مطالعه و نکته‌های سودمندی گوشزد کرد. تدریس در کنار دکتر جولین هنسون به من کمک کرد تا بتوانم دستاوردهای آموزشیِ واحد پژوهش معماریِ بارتلت را بهتر درک کنم.

پس از بازگشت به ایالات متحده، ریچارد استودر فرصت‌های بسیاری در اختیار من گذاشت تا یک ساختار آموزشی جدید را، که بر اساس بعضی از درون‌مایه‌های موجود در این کتاب شکل گرفته بود، بیازمایم. دکتر ویلیام ون ویله سخاوتمندانه کمک کرد که این کتاب به انتشار برسد. پروفیسور رابرت گوتمن، از نخستین دیدارمان در بارتلت، به پشتیبانی و ارائه‌ی پیشنهادهای خردمندانه ادامه داده است. من مدیون رابرت هریس هستم که با نظراتش پس از خواندن پیش‌نویس کتاب آن را به شکل امروزی‌اش نزدیک کرد. دکتر فرانسیس داوینینگ، با اشتیاقی که برای شفاف کردن تئوری‌های آموزشیِ مدرن دارد، به من کمک کرد تا نگاه عمیق‌تری

به بعضی از مباحث فلسفی داشته باشم. پروژه‌های مشترک و گفت‌وگوهایی که با گوردون براون داشتیم به من کمک کرد تا موضوعات مرتبط با تئوری طراحی و آموزش را عمیق‌تر بررسی کنم. من همیشه دانشجویانم در دوسوی اقیانوس اطلس را به یاد خواهم داشت. احتمالاً بیش از آن که من به آن‌ها بیاموزم، آن‌ها به من آموختند؛ به‌ویژه رابرت مال، کاترین پیوتروسکا، رابرت وود، زیهان البکری، استیفن جیمز، جوانا داونز، جیسون فورنیر، کمرون کروگر، جوانا گومز، تری مالهند، استیفن همپدن، دین لیندزی، نسی لندز و رایین منتوفل.

از پروفیسور راجر استون‌هاوس بابت نقشی که در رساندن این کتاب به ناشر داشت سپاس گزارم. بسیار مدیون کاترین ریو، مسئول بخش هنر انتشارات دانشگاه منچستر، هستم برای پشتیبانی مشتاقانه‌اش از این پروژه و راهنمایی‌های خردمندانه‌اش در جریان چاپ کتاب. لین لیکتایگ و کارول گوردون تصاویر فوق‌العاده‌ای در اختیار من گذاشتند. در نهایت، سپاس‌گزاری خود را نثار همسرم جنت می‌کنم که باعث می‌شود از زاویه‌ی فرهنگی دیگری به کار خود نگاه کنم؛ اگر کمک او در ویرایش کتاب نبود، نمی‌توانستم ایده‌هایم را به این روشنی بیان کنم.